

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 661 17 38, fax +48 22 661 17 35
www.mpips.gov.pl;

Warszawa, dnia 28 października 2021 r.

DUS-I.055.3.2021.RM

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r., poz. 870) zawiadamia, że Pana petycja w sprawie waloryzacji rent i emerytur oraz zasiłku pielęgnacyjnego została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Przedmiotowa petycja zawiera postulat waloryzacji w 2022 r. kwot najniższej emerytury do 1950 zł i najniższej renty do 1800 zł, natomiast jeszcze w 2021 r. waloryzacji kwoty zasiłku pielęgnacyjnego do 450 zł.

W ocenie autora podwyższenie tych kwot jest uzasadnione tym, że Główny Urząd Statystyczny zaprezentował szybki szacunek wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych w lipcu 2021 r. Ceny wzrosły przeciętnie w stosunku do notowanych w czerwcu o 0,4% i jednocześnie okazały się wyższe niż przed rokiem o 5,0% (w czerwcu dwunastomiesięczny wskaźnik inflacji wynosił 4,4%). Ponadto, według orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego konieczne jest urealnianie świadczeń emerytalno-rentowych.

Odnosząc się do petycji, na wstępie należy wskazać, że jej autor cytuje artykuł z portalu internetowego komentujący wyniki odczytu tzw. szybkiego szacunku CPI za lipiec 2021 r. Pytanie dotyczące inflacji zostało jednak wyrażone w sposób bardzo ogólny, bez podania konkretnych kwestii wymagających uszczegółowienia.

Obszerne wyjaśnienie różnych aspektów badania cen konsumpcyjnych jest zawarte w publikacji „Co Warto Wiedzieć o Inflacji”. Publikacja ta jest dostępna na stronie internetowej GUS: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/co-warto-wiedziec-o-inflacji,18,1.html>.

Publikacja wyjaśnia jak zbierane są dane do badania cen, co jest uwzględniane w tzw. „koszyku inflacyjnym”, i jak jest obliczana „inflacja” oraz jak interpretować wyniki badania. Omówiona jest także kwestia waloryzacji. Główny Urząd Statystyczny, ani inne jednostki statystyki publicznej w Polsce, nie dokonują waloryzacji. Obliczają natomiast szereg wskaźników cen, które są wykorzystywane w tym celu.

Bogatym źródłem danych z zakresu badania cen detalicznych jest Działowa Baza Wiedzy Ceny (DBW). Zawiera ona m.in. wskaźniki cen konsumpcyjnych (CPI) ogółem oraz dla każdego z siedmiu typów gospodarstw domowych (grup społeczno-ekonomicznych), tj.: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł oraz systemy wag stosowane w obliczeniach wskaźników w kolejnych latach. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych publikowane są zgodnie z grupowaniem przyjętym w Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). Baza danych dostępna jest na stronie internetowej GUS: <http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/Ceny.aspx>.

Różnice pomiędzy wskaźnikami cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczanych dla ogółu ludności oraz dla poszczególnych grup gospodarstw domowych (w tym emerytów i rencistów) wynikają z odmiennych systemów wag, charakteryzujących zróżnicowanie w modelu konsumpcji. W gospodarstwach domowych emerytów i rencistów znacznie większy niż przeciętnie udział w strukturze wag mają wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, użytkowanie mieszkania i nośniki energii, a także na produkty związane ze zdrowiem. Mniejszy jest natomiast udział wydatków na restauracje i hotele oraz transport:

Kategoria wydatków wg Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego wg Celu (ang. COICOP)	System wag stosowany w obliczeniach wskaźników cen konsumpcyjnych w 2021 r. (w %)	
	Ogółem	Gosp. emerytów i rencistów
OGÓŁEM	100,0	100,0
ŻYWNOSĆ I NAPOJE BEZALKOHOŁOWE	27,77	32,51
NAPOJE ALKOHOŁOWE I WYROBY TYTONIOWE	6,91	3,61
ODZIEŻ I OBUWIE	4,21	2,51
UŻYTKOWANIE MIESZKANIA LUB DOMU I NOŚNIKI ENERGII	19,14	24,16
WYPOSAŻENIE MIESZKANIA I PROWADZENIE GOSP. DOMOWEGO	5,83	5,34
ZDROWIE	5,39	9,28
TRANSPORT	8,88	6,00
ŁĄCZNOŚĆ	5,00	4,97
REKREACJA I KULTURA	5,78	4,76
EDUKACJA	1,02	0,11
RESTAURACJE I HOTELE	4,56	1,47
INNE TOWARY I USŁUGI	5,51	5,28

Zmiany cen określonych grup towarów i usług wywołują zatem skutki o różnym nasileniu dla gospodarstw domowych, w zależności od struktury ich wydatków. Na przykład zmiana cen w zakresie restauracji i hoteli w mniejszym stopniu wpłynie na sytuację finansową emerytów i rencistów, ponieważ opłaty te stanowią stosunkowo niewielki udział w ich wydatkach.

Warto nadmienić, iż wskaźnik cen konsumpcyjnych za lipiec 2021 r. na który powołuje się autor petycji to tzw. szybki szacunek CPI. Jest to opracowanie eksperymentalne, publikowane ok. 2 tygodnie wcześniej niż dane ostateczne za dany miesiąc. Dane ostateczne mogą różnić się od opublikowanych wstępnie. Ostateczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w lipcu 2021 r. (lipiec 2020 r. =100) wyniósł: ogółem 5,0%, a dla gospodarstw emerytów i rencistów – 4,6%.

Przechodząc do meritum przedmiotowej petycji, należy podkreślić, że wysokość świadczenia emerytalno-rentowego, co do zasady, jako miara udziału ubezpieczonego w dochodach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uzależniona jest od liczby lat pracy oraz od wysokości osiąganego wynagrodzenia w trakcie aktywności zawodowej. Im bardziej ubezpieczony partycypował w tworzeniu dochodów FUS, w tym większym stopniu ma on prawo z nich korzystać w postaci emerytury lub renty. Pozwala to na zachowanie adekwatności świadczeń w stosunku do odprowadzanych składek. Postulat przedstawiony w petycji dotyczący podwyższenia najniższych świadczeń, bez uwzględnienia powiązania z przebiegiem ubezpieczeń czy wysokością wynagrodzeń uzyskiwanych w czasie aktywności zawodowej, łamałby tę zasadę.

Prawo do emerytury i renty obejmuje prawo do waloryzacji, czyli zwiększania wysokości świadczeń z uwagi na deprecjację ich realnej wartości, spowodowaną inflacją.

Waloryzacja świadczeń jest jednym z głównych zadań realizowanych w ramach polityki społecznej państwa. Stanowi ona element konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, wyrażonego w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, co oznacza konieczność istnienia mechanizmu utrzymywania wszystkich świadczeń na poziomie ich realnej wartości.

Z ekonomicznego punktu widzenia waloryzacja jest wynikiem spadku siły nabywczej pieniądza spowodowanym głównie przez inflację i ma na celu urealnienie wartości wypłacanych świadczeń w odniesieniu do wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, dostosowując - w sposób ciągły - wartość wypłacanych świadczeń do zmian cen. Jednocześnie w sytuacji trwałego wzrostu gospodarczego uzasadnione jest zwiększanie wskaźnika waloryzacji o część realnego wzrostu wynagrodzeń. W warunkach stałej wartości pieniądza i niezmiennego poziomu kosztów utrzymania waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych nie byłaby konieczna.

Należy podkreślić, że sprawa waloryzacji świadczeń jest jedną z bardziej drażliwych i szeroko komentowanych kwestii, co wynika z niemożności zaspokojenia oczekiwań wszystkich świadczeniobiorców zgłaszających w tej mierze szereg, często wzajemnie wykluczających się wniosków.

Obecnie obowiązujące zasady waloryzacji świadczeń określa ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którą waloryzacja przeprowadzana jest przy zastosowaniu procentowego wskaźnika waloryzacji, który odpowiada średniorocznemu

wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym zwiększonemu o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Zwiększenie wskaźnika waloryzacji o co najmniej 20% realnego wzrostu płac jest corocznie przedmiotem negocjacji w ramach Rady Dialogu Społecznego, przeprowadzanych w czerwcu.

Obowiązujący mechanizm waloryzacji, odzwierciedlający wzrost kosztów utrzymania, zapewnia zatem zachowanie realnej wartości wszystkich świadczeń, a także decyduje o udziale populacji osób już nieaktywnych zawodowo we wzroście gospodarczym, a tym samym wzroście poziomu życia całego społeczeństwa.

Niemniej jednak, mając na uwadze sytuację emerytów i rencistów, w okresie ostatnich lat zasady waloryzacji świadczeń i mechanizm jej przeprowadzania były przedmiotem licznych zmian. Była przeprowadzana waloryzacja kwotowa, procentowa, procentowo-kwotowa, a także były przyznawane dodatki do świadczeń. Wskazuje to na fakt, że wciąż poszukiwane są optymalne w danym czasie mechanizmy waloryzacji, uwzględniające z jednej strony potrzeby socjalne świadczeniobiorców, a z drugiej bieżącą sytuację gospodarczą, stan budżetu państwa i finansów ubezpieczeń społecznych.

Zarówno w 2019 r., jak i w 2020 r. przeprowadzona została procentowo-kwotowa waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych. W ramach waloryzacji, co do zasady, świadczenia emerytalno-rentowe wzrosły o wskaźnik waloryzacji, nie mniej niż o 70 zł. Spowodowało to, że świadczenia najniższe wzrosły w stopniu wyższym, niż gdyby została przeprowadzona waloryzacja procentowa.

W 2021 r. wszystkie świadczenia emerytalno-rentowe wzrosły o rzeczywisty wskaźnik waloryzacji, który wyniósł 104,24%, a najniższa gwarantowana emerytura osiągnęła poziom 1250,88 zł (brutto).

Jednocześnie w 2022 r. planowany wskaźnik waloryzacji wynosi 104,89% co oznacza wzrost kwoty najniższej emerytury, a także renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy o 61,17 zł, tj. do poziomu 1312,05 zł.

Niemniej jednak należy mieć na uwadze, że rzeczywisty wskaźnik waloryzacji świadczeń zostanie ogłoszony przez Ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w pierwszej połowie lutego 2022 r., po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego średniorocznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2021 r. oraz realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2021 r.

W zakresie zasiłku pielęgnacyjnego należy podkreślić, że zgodnie obowiązującym od ponad 17 lat stanem prawnym - art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111 z późn. zm.), kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do zasiłku rodzinnego: kryterium ogólne i kryterium dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym oraz kryterium uprawniające do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, a także wysokość świadczeń rodzinnych – w tym zasiłku pielęgnacyjnego, z wyłączeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Próg wsparcia dochodowego rodzin bada i przedstawia Instytut Pracy i Spraw

Socjalnych. W świetle wyżej przytoczonego art. 18 ust. 1 ustawy, wysokość kwot kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku rodzinnego, kryterium uprawniające do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka oraz kwot świadczeń rodzinnych podlega procedurze weryfikacji, nieoznaczającej obowiązkowej zmiany wysokości weryfikowanych kwot. W ramach weryfikacji w 2021 r., ze względu na prowadzone nowe projekty w zakresie wsparcia rodzin, Rada Ministrów podjęła decyzję o utrzymaniu wysokości kwot ww. kryteriów dochodowych i świadczeń rodzinnych na dotychczasowym poziomie. Zgodnie z ww. stanem prawnym kolejna weryfikacja ww. kwot przypada na 2024 r. i również wówczas Rada Ministrów podejmie decyzję o jej zakresie.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia, należy podkreślić, że dla polityki społecznej państwa niezmiernie istotna jest ochrona seniorów przed ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Podejmowane przez resort rodziny i polityki społecznej działania ukierunkowane są na poprawę sytuacji finansowej emerytów i rencistów, w tym w szczególności świadczeniobiorców pobierających niskie emerytury i renty. Potwierdzeniem powyższych działań, obok korzystnych zmian wprowadzanych od kilku lat w zasadach waloryzacji świadczeń, jest stały wzrost najniższej emerytury (o ok. 42% od 2015 r.) oraz coroczna - od 2020 r. - wypłata tzw. 13. emerytury¹, dla wszystkich świadczeniobiorców, w wysokości najniższej emerytury obowiązującej w roku wypłaty dodatkowego świadczenia pieniężnego (1250,88 zł w 2021 r.). Dodatkowo na mocy przepisów ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów² w listopadzie 2021 r. zostanie wypłacona jednorazowo tzw. 14. emerytura. Ze świadczenia tego, w całości bądź w części, skorzystają osoby pobierające świadczenie podstawowe w kwocie niższej niż 4150,88 zł brutto. 14. emerytura będzie stanowiła realną pomoc dla osób pobierających niższe świadczenia. Należy podkreślić, że wszystkie wprowadzone w ostatnim czasie przez rząd rozwiązania wyszły naprzeciw oczekiwaniom świadczeniobiorców, w szczególności pobierającym niskie świadczenia emerytalno-rentowe.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Eliza Wiśniewska
Zastępca Dyrektora
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-/ podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

---

¹ (Ustawa z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. poz. 321).

² (Dz. U. poz. 432).